

ფინანსური ინსტრუმენტების გაუფასურების აღრიცხვის საპიტიხები

კვატაშიძე ნადეჟდა

ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი
თსუ-ის ასოცირებული პროფესორი

საბაური ლევან

ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი
თსუ-ის პროფესორი,

ბულალტრული აღრიცხვისა და აუდიტის კათედრის ხელმძღვანელი

ფინანსური ანგარიშგების ინფორმაციის მომხმარებლებს აინტერესებთ, არსებობს თუ არა ფინანსური ინსტრუმენტების გაუფასურების რისკი – რამდენად სავარაუდოა საკონტრაქტო ვალდებულებების შეუსრულებლობით ზარალის წარმოქმნა. ფინანსური ინსტრუმენტების შესახებ ინფორმაციის მომხმარებლებისათვის სამართლიანი ინფორმაციის წარსადგენად ფასს 9 „ფინანსური ინსტრუმენტებით“ მოითხოვება მათი ტესტირება გაუფასურებაზე. **გაუფასურებასთან დაკავშირებული მოთხოვნების მიზანია**, ფინანსური ინსტრუმენტების არსებობის მანძილზე **მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის** აღიარება ყველა ფინანსურ ინსტრუმენტთან მიმართებით.

ფინანსური ინსტრუმენტების გაუფასურების შეფასებას ფასს 9 მოითხოვს „მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის“, ე.წ. **ECL (Expected Credit Loss)** მოდელით – ფინანსური აქტივების გაუფასურება აღიარდეს მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის სიდიდის ოდენობით. ამ **მოდელის მიზანია** ფინანსური ანგარიშგების ინფორმაციის მომხმარებლებს მიანოდის შესაბამისი ინფორმაცია ანგარიშვალდებული სანარმოს ფულადი ნაკადების მოცულობის, ვადებისა და მომავალი განუსაზღვრელობების შესახებ. ამიტომ, ამ მოდელის მიხედვით კომპანიამ არ უნდა გადაავადოს საკრედიტო ზარალის აღიარება იმ დრომდე, ვიდრე არ იქნება გაუფასურების ობიექტური მტკიცებულებები. პირიქით, ეს მოდელი მოითხოვს საკრედიტო ზარალის აღიარებას ფინანსური აქტივის არსებობის მანძილზე და ყოველი საანგარიშგებო თარიღისათვის მოსალოდნელი ზარალით განახლებას, რათა დროულად მიწოდებულ იქნეს დაინტერესებულ მხარეებისათვის შესაბამისი ინფორმაცია.

საკვანძო სიტყვები: ფინანსური ინსტრუმენტები, საკრედიტო რისკი, საკრედიტო ზარალი, გაუფასურების მოდელი, დეფოლტის განაკვეთი.

I. გაუფასურებული ფინანსური აქტივების და საკრედიტო ზარალის ცნება

ფინანსური აქტივი მიიჩნევა (საკრედიტო რისკით) **გაუფასურებულ ფინანსურ აქტივად**, თუ მომხდარია ერთი ან მეტი ისეთი მოვლენა, რომელმაც უარყოფითი გავლენა იქონია ამ ფინანსურ აქტივთან დაკავშირებული მომავალი ფულადი ნაკადების შეფასებაზე. ფინანსური აქტივის გაუფასურების მტკიცებულებებს განეკუთვნება, მაგალითად დაკვირვებადი (ემპირიული) მონაცემები შემდეგი მოვლენების შესახებ:

- ა) ემიტენტის ან მსესხებელი სანარმოს მნიშვნელოვანი ფინანსური სიძნელებები;
 - ბ) სახელშეკრულებო პირობების დარღვევა, როგორცაა, მაგალითად ძირი თანხის ან პროცენტის გადაუხდელობა, ან გადახდის ვადაგადაცილება;
 - გ) როდესაც კრედიტორი, თავისი მსესხებლის ფინანსურ სიძნელებებთან დაკავშირებული ეკონომიკური ან სახელშეკრულებო მიზეზების გამო, მსესხებელს ისეთ დათმობებს სთავაზობს, რასაც სხვა შემთხვევაში არ გაითვალისწინებდა;
 - დ) მოსალოდნელი ხდება, რომ მსესხებელი დაიწყებს გაკოტრების პროცედურას, ან სხვა სახის ფინანსური რეორგანიზაციის პროცესს;
 - ე) მოცემული ფინანსური აქტივის აქტიური ბაზრის გაქრობა ფინანსური სიძნელების გამო;
- ან
- ვ) ფინანსური აქტივის შეძენა ან შექმნა დიდი ფასდათმობით, რაც განცდილ საკრედიტო ზარალს ასახავს.

ზოგ შემთხვევაში, შესაძლებელი არ არის ერთი განცალკევებული მოვლენის იდენტიფიკაცია – პირიქით, ფინანსური აქტივის (საკრედიტო რისკით) გაუფასურება შეიძლება გამომწვეული იყოს რამდენიმე მოვლენის ერთობლივი ზემოქმედებით.

გაუფასურება გამოიყენება შემდეგი ფინანსური ინსტრუმენტების მიმართ:

- სასესხო ინსტრუმენტები შეფასებული ამორტიზებული ღირებულებით;
- სასესხო ინსტრუმენტები შეფასებული რეალური ღირებულებით, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით;
- მოთხოვნები წარმოქმნილი სახელშეკრულებო აქტივებიდან (განეკუთვნება ფასს 15 მოქმედების სფეროს);
- საიჯარო მოთხოვნები (განეკუთვნება ფასს 16 მოქმედების სფეროს);
- სახელშეკრულებო ფინანსური გარანტიები, რომელიც არ ფასდება რეალური ღირებულებით, მოგება-ზარალში ასახვით.

შემომნებას გაუფასურებაზე არ ექვემდებარება მოგება-ზარალში რეალური ღირებულებით ასახული ფინანსური აქტივები და ნილობრივი ინსტრუმენტები.

საკრედიტო ზარალი არის სხვაობა ხელშეკრულების შესაბამისად საწარმოს მიერ მისაღებ ყველა სახელშეკრულებო ფულად ნაკადსა და ყველა იმ ფულად ნაკადს შორის, რომლის მიღებასაც საწარმო ვარაუდობს. **ფინანსური აქტივების შემთხვევაში, საკრედიტო ზარალი არის** შემდეგ თანხებს შორის სხვაობის დღევანდელი ღირებულება [1, ბ5.5.29]:

ა) სახელშეკრულებო ფულადი ნაკადები, რომლებიც ხელშეკრულების შესაბამისად არის გადასახდელი საწარმოსათვის; და

ბ) ფულადი ნაკადები, რომლის მიღებასაც საწარმო მოელოდა.

აუთვისებელი სესხის გაცემის ვალდებულებებისთვის საკრედიტო ზარალი არის შემდეგ თანხებს შორის სხვაობის დღევანდელი ღირებულება [1, ბ.5.5.30]:

ა) სახელშეკრულებო ფულადი ნაკადები, რომლებიც საწარმოსთვის იქნება გადასახდელი, თუ სესხის გაცემის ვალდებულების მფლობელი სესხს აითვისებს; და

ბ) ფულადი ნაკადები, რომლის მიღებასაც საწარმო მოელოდა, თუ მფლობელი აითვისებს სესხს.

2. მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის ტესტირების მოდელები

ფასს 9 მოითხოვს ფინანსური აქტივებისათვის მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის განსაზღვრას, რისთვისაც შემუშავებული აქვს გაუფასურების მოდელი, რომელიც ითვალისწინებს შემდეგ მიდგომებს:

- **საერთო მიდგომას**, რომელიც გამოიყენება კრედიტების უდიდესი ნაწილისა და სასესხო ფასიანი ქაღალდებისათვის;
- **გამარტივებული მიდგომას**, რომელიც გამოიყენება სავაჭრო და საიჯარო დებიტორული დავალიანებისა და საკონტრაქტო აქტივებისათვის;
- **მიდგომა იმ შექმნილი ან შექმნილი ფინანსური აქტივებისათვის, რომელიც თავდაპირველი აღიარებისას საკრედიტო რისკით არის გაუფასურებული.**

ასეთი ფინანსური აქტივებისათვის გაუფასურების რეზერვი არ აღიარდება, არამედ მისი არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი ჩაირთვება ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გაანგარიშებაში. შედეგად მიიღება **საკრედიტო რისკით კორექტირებული საპროცენტო განაკვეთი**, რომლითაც ის შემდგომში ამორტიზდება. შესაბამისად, ეს ნიშნავს, რომ თავდაპირველი აღიარების დროს რეალურ ღირებულებაში უკვე აისახება ის საკრედიტო ზარალი, რომელიც მოსალოდნელია აქტივების არსებობის მანძილზე.

1. საკრედიტო ზარალის ტესტირების ზოგადი მოდელი

ამ მოდელით გაუფასურების ზარალი უნდა შეფასდეს ფინანსური ინსტრუმენტებისათვის საანგარიშგებო თარიღიდან ან 12-თვიანი პერიოდისათვის, ან მითი არსებობის პერიოდისათვის [2,26] პრაისი . კერძოდ:

- საწარმომ ყოველი საანგარიშგებო თარიღისთვის თითოეული ფინანსური ინსტრუმენტისთვის, **რომლის საკრედიტო რისკი მნიშვნელოვნად გაიზარდა** თავდაპირველი აღიარების შემდეგ, უნდა განსაზღვროს ზარალის რეზერვი ისეთი ოდენობით, რომელიც ფინანსური ინსტრუმენტის **არსებობის მანძილზე** მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის ტოლია [1,.5.5.3];
- როდესაც საანგარიშგებო თარიღისთვის ფინანსური ინსტრუმენტის საკრედიტო რისკი **მნიშვნელოვნად გაზარდილი არ არის** თავდაპირველი აღიარების შემდეგ, საწარმომ მოცემული ფინანსური ინსტრუმენტისთვის ზარალის რეზერვი უნდა შეაფასოს ისეთი ოდენობით, რომელიც **12- თვიანი საკრედიტო ზარალის ტოლია** [1,.5.5.].

ფასს 9 განასხვავებს ფინანსური აქტივების სამ კატეგორიას, გაუფასურების ზარალის აღიარება და შეფასება ხდება იმის მიხედვით, თუ რომელ კატეგორიას მიეკუთვნება განსახილველი ფინანსური აქტივი.

კატეგორია 1 – ფინანსური ინსტრუმენტები, რომელთა საკრედიტო რისკი თავდაპირველი აღიარების შემდეგ მნიშვნელოვნად არ შეცვლილა.

ამ კატეგორიის ფინანსური აქტივების აღრიცხვის თავისებურებებია:

- 12-თვიანი მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის განსაზღვრა;
- საპროცენტო შემოსავლის განსაზღვრა მთლიანი საბალანსო ღირებულებიდან¹, ანუ ზარალის რეზერვის გამოკლებამდე.

კატეგორია 2 – ფინანსური ინსტრუმენტები, რომელთაც დაბალი საკრედიტო რისკი გააჩნიათ საანგარიშგებო თარიღის მდგომარეობით.

ამ კატეგორიის ფინანსური აქტივების აღრიცხვის თავისებურებებია:

- მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის განსაზღვრა ფინანსური აქტივების არსებობის პერიოდისათვის;
- საპროცენტო შემოსავლის განსაზღვრა მთლიანი საბალანსო ღირებულებიდან, ანუ ზარალის რეზერვის გამოკლებამდე.

კატეგორია 3 – ფინანსური ინსტრუმენტები, რომელთაც მაღალი საკრედიტო რისკი გააჩნიათ საანგარიშგებო თარიღის მდგომარეობით.

ამ კატეგორიის ფინანსური აქტივების აღრიცხვის თავისებურებებია:

- მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის განსაზღვრა ფინანსური აქტივების არსებობის მანძილზე;
- საპროცენტო შემოსავლის განსაზღვრა ეფექტური საპროცენტო განაკვეთით ამორტიზებული ღირებულებიდან (ზარალის რეზერვის გამოკლების შემდეგ და არა მთლიანი საბალანსო ღირებულებიდან).

12-თვიანი საკრედიტო ზარალი არის ფინანსური ინსტრუმენტის არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის ნაწილი, რომელიც შეიძლება წარმოიქმნას საანგარიშგებო თარიღის შემდეგ 12 თვის განმავლობაში ფინანსური ინსტრუმენტის სახელშეკრულებო პირობების შეუსრულებლობის შემთხვევების შედეგად. **არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი** არის მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი, რომელიც შეიძლება წარმოიქმნას ფინანსური ინსტრუმენტის არსებობის მანძილზე სახელშეკრულებო პირობების შეუსრულებლობის ყველა შესაძლო შემთხვევის შედეგად.

ამდენად, თავდაპირველად ფინანსური აქტივების აღიარებისთანავე იქმნება 12-თვიანი პერიოდის მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის რეზერვი – მხოლოდ ნაწილი მოსალოდნელი ზარალის. მომდევნო საანგარიშგებო პერიოდში, თუ საკრედიტო რისკი მნიშვნელოვნად გაიზარდა თავდაპირველი აღიარების შემდეგ, ყოველი საანგარიშგებო თარიღისათვის შეფასდება ფინანსური ინსტრუმენტების არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი, ე.წ. საბოლოო ზარალი.

ამავდროულად, ფასს 9 აღიარებს, რომ ამ მოდელს ახლავს გარკვეული სირთულეები, მაგალითად, როგორცაა შემდეგი განსაზღვრებები:

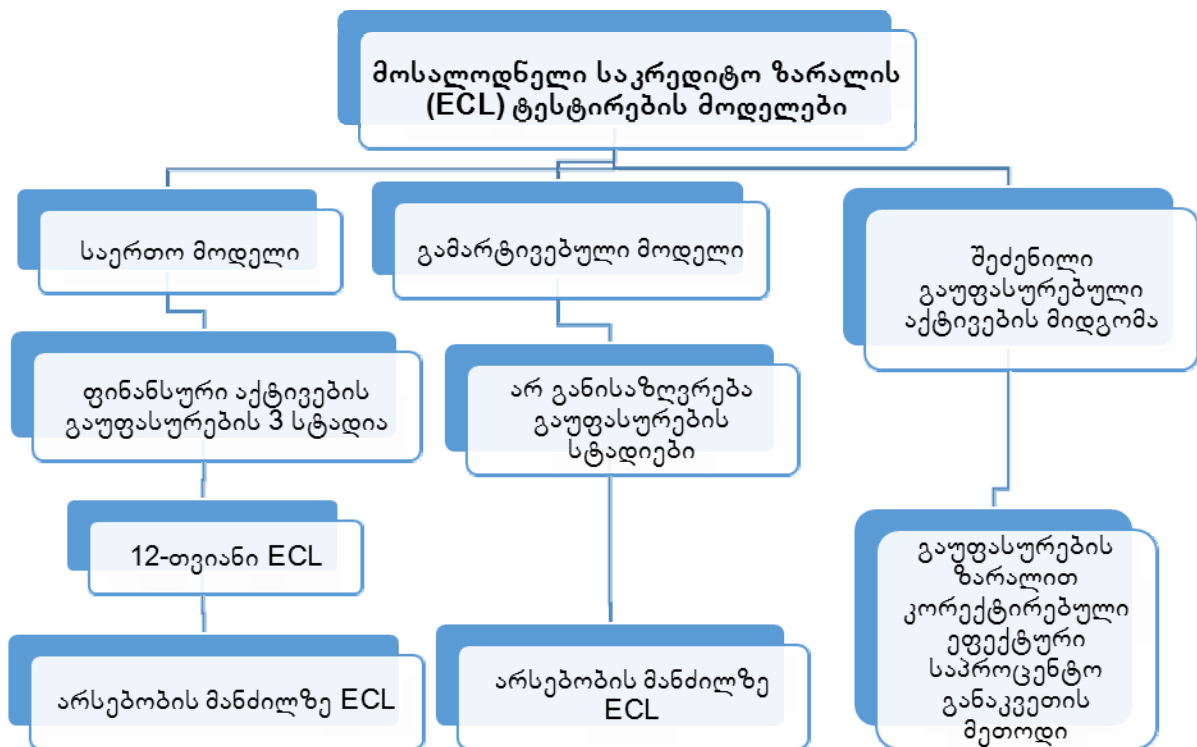
- კატეგორია, რომელსაც მიეკითხება აქტივი;
- საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვანი ზრდა;
- 12-თვიანი ან მთლიანი სახელშეკრულებო პერიოდის მანძილზე ECL (მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი);
- ECL-ზე (მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი) მოქმედი საკრედიტო რისკის ფაქტორები.

ამ სირთულეების გათვალისწინებით, ფასს 9-ით ნებადართულია ზოგიერთი ფინანსური აქტივებისადმი ალტერნატიული მიდგომა – მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის განსაზღვრა გამარტივებული მიდგომით.

2. საკრედიტო ზარალის ტესტირების გამარტივებული მოდელი

გამარტივებული მიდგომის დროს არ არის საჭირო ფინანსური აქტივის კატეგორიის განსაზღვრა, რადგან გაუფასურების ზარალი განისაზღვრება როგორც ყველა ფინანსური ინსტრუმენტების ECL (მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი) მთლიანი სახელშეკრულებო პერიოდის არსებობის მანძილზე (იხ.სქემა 1).

1 ამორტიზებული ღირებულება, გაუფასურების რეზერვის თანხით კორექტირებამდე

3. მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის შეფასება და ასახვა ფინანსურ ანგარიშგებაში

მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი განისაზღვრება როგორც საკრედიტო ზარალის (დანაკარგების) საშუალო შენონილი სიდიდე, სადაც წონებად გამოიყენება **ხელშეკრულების პირობების შეუსრულებლობის რისკები**. საწარმომ ფინანსური ინსტრუმენტის მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი ისეთი მეთოდით უნდა შეაფასოს, რომელიც ასახავს [3, 10 დელოიტე]:

ა) მიუკერძოებელ და ალბათობებით შენონილ ოდენობას, რომელიც განისაზღვრება შესაძლო შედეგების დიაპაზონის შეფასებით;

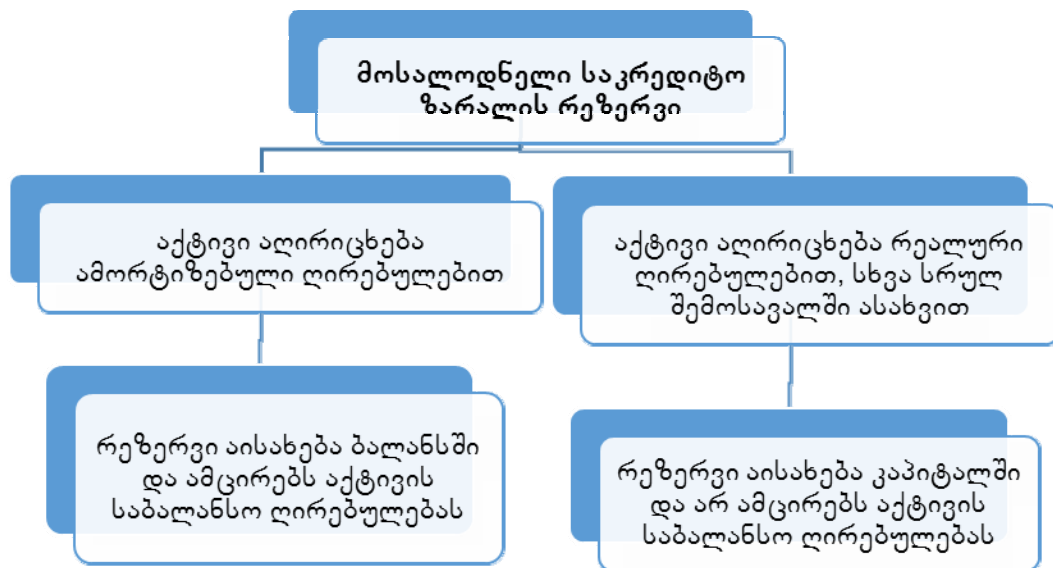
ბ) ფულის დროით ღირებულებას; და

გ) გონივრულ და ღირებულ ინფორმაციას წარსული მოვლენების, მიმდინარე პირობებისა და სამომავლო ეკონომიკური მდგომარეობის პროგნოზების შესახებ, რომელიც საანგარიშგებო თარიღისთვის ხელმისაწვდომია მიზანშეუწონელი დანახარჯების ან ძალისხმევის გარეშე.

მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის რეზერვების შექმნისა და ფინანსურ ანგარიშგებაში წარდგენის წესი განსხვავდება იმის მიხედვით, თუ როგორ აღირიცხება ფინანსური აქტივი – ამორტიზებული ღირებულებით თუ რეალური ღირებულებით, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით.

თუ ფინანსური აქტივი აღირიცხება ამორტიზებული ღირებულებით, **მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის სავარაუდო რეზერვი აღიარდება ხარჯად მოგება-ზარალის ანგარიშგებაში და ამცირებს ფინანსური აქტივის საბალანსო ღირებულებას ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში**. რეზერვის შექმნა აისახება ხარჯების დებეტში (მოგება-ზარალი) და მოსალოდნელი ზარალის რეზერვის კრედიტში (ბალანსი). რეზერვი ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში აისახება აქტივების შემადგენლობაში, რითაც ამცირებს ფინანსური აქტივის საბალანსო ღირებულებას.

თუ ფინანსური აქტივი აღირიცხება რეალური ღირებულებით, სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით, მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის სავარაუდო რეზერვი ასევე აღიარდება ხარჯად, მაგრამ „სხვა სრული შემოსავლის“ მეშვეობით აისახება კაპიტალში. ამასთან, ზემოაღნიშნული ზარალის რეზერვი უნდა აღიარდეს სხვა სრულ შემოსავალში და მან **არ უნდა შეამციროს მოცემული ფინანსური აქტივის საბალანსო ღირებულება ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში** [4, 11]; [1.5.5.2] – იხ.სქემა 2.

4. საექვო მოთხოვნების დანაკარგების რეზერვი

დებიტორული დავალიანების პორტფელის ფარგლებში უნდა შეიქმნას მოსალოდნელი ზარალის შეფასებითი რეზერვი „საექვო მოთხოვნების რეზერვის“ სახელწოდებით.

პრაქტიკაში ამ რეზერვის შეფასება შემდეგნაირად ხდება:

1. საანგარიშგებო თარიღისთვის მისაღები მოთხოვნების ანალიზი, დაჯგუფება და დახარისხება დაფარვის ვადების მიხედვით;
2. ზარალის გარკვეული კოეფიციენტების გამოყენება მოთხოვნების ცალკეული ჯგუფებისათვის (რაც უფრო მეტია ვადის გადაცილება, მით უფრო მაღალია კოეფიციენტი).

როგორც წესი, რეზერვის შეფასება ხდება მთლიანი (და არა ვადაგადაცილებული) დებიტორული დავალიანების 2%-ს ოდენობით, ვადის 30 დღით გადაცილების შემთხვევაში – 10% და ასე შემდეგ, ხოლო 360 დღეზე მეტით გადაცილების შემთხვევაში – 100%-ით. ფასს 9 შეცვალა ეს მიდგომა და მოითხოვს სავაჭრო დებიტორული დავალიანებისათვის ზარალის (დანაკარგების) რეზერვის განსაზღვრას ე.წ. ECL – მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის მოდელით.

ფასს 9-ის მიერ შემოთავაზებულია მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის გამოთვლა „რეზერვების მატრიცის“ გამოყენებით, რომელიც ითვალისწინებს [1,პ.ბ5.5.35]:

1. ფინანსური აქტივების ჯგუფის გაუფასურების ზარალის კოეფიციენტების განსაზღვრას;
2. ზარალის კოეფიციენტის კორექტირებას საპროგნოზო ინფორმაციით.

რეზერვების მატრიცა ეფუძნება დეფლოტის განაკვეთის ისტორიულ დაკვირვებას, რომელიც კორექტირდება საპროგნოზო მონაცემების გათვალისწინებით. ყოველი საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოს, უნდა მოხდეს დეფლოტის ისტორიული კოეფიციენტის და საპროგნოზო მონაცემების განახლება [5,48].

საანარმო საკრედიტო ზარალის წარსულ მონაცემებს გამოიყენებს სავაჭრო მოთხოვნებისათვის 12-თვიანი ან არსებობის მანძილზე მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის შესაფასებლად. მაგალითად, რეზერვების მატრიცაში შეიძლება მითითებული იყოს რეზერვის ფიქსირებული განაკვეთები, იმისდა მიხედვით, რამდენი დღით არის სავაჭრო მოთხოვნა ვადაგადაცილებული (მაგალითად, 1%, თუ ვადაგადაცილებული არ არის; 2%, თუ 30 დღეზე ნაკლები ხნით არის ვადაგადაცილებული; 3%, თუ 30 დღეზე მეტი, მაგრამ 90 დღეზე ნაკლები ხნით არის ვადაგადაცილებული; 20 პროცენტი, თუ 90-180 დღით არის ვადაგადაცილებული და ა.შ.).

მომხმარებლების ბაზის მრავალფეროვნებაზე დაყრდნობით საანარმო აქტივებს დააჯგუფებს შესაფერის ჯგუფებად, თუ საკრედიტო ზარალის მიღების წარსული გამოცდილება ზარალის ხასიათის მნიშვნელოვან განსხვავებებს აჩვენებს მომხმარებელთა განსხვავებული სეგმენტებისთვის. მაგალითად, აქტივების დასაჯგუფებლად შესაძლებელია შემდეგი კრიტერიუმების გამოყენება: გეოგრაფიული რეგიონი, პროდუქტის ტიპი, მომხმარებლის რეიტინგი, უზრუნველყოფა ან სა-

ვაჭრო საკრედიტო რისკების დაზღვევა და მომხმარებლის ტიპი, მაგალითად, ბიზნეს-კლიენტები (იურიდიული პირები) და საცალოდ მოვაჭრეები (ფიზიკური პირები).

სხვაგვარად, დაჯგუფება მოხდება იმ ნიშნების (ფაქტორების) გათვლისწინებით, რომელიც მოქმედებს დებიტორული დავალიანების დაფარვაზე. დაჯგუფებისას მთავარია ის, რომ ერთ ჯგუფში შემავალ დებიტორებს ჰქონდეთ ზარალის ერთნაირი ან მსგავსი შაბლონი [6,7].

წარსულის მონაცემებით განსაზღვრული ზარალის კოეფიციენტები კორექტირდება საპროგნოზო ინფორმაციით. **საპროგნოზო ინფორმაცია** არის ყველა ფაქტორი, რომელსაც შეუძლია მომავალში გავლენის მოხდენა საკრედიტო ზარალზე, მაგალითად, უმუშევრობის, ფასების და სხვა მაკროეკონომიკური პროგნოზები. ამისათვის გამოყენებული უნდა იქნეს **გონივრული და ღირებული ინფორმაცია** – ინფორმაცია, რომელიც საანგარიშგებო თარიღის მდგომარეობით, გონივრულ ფარგლებში, ხელმისაწვდომია მიზანშეუნონელი დანახარჯების ან ძალისხმევის გარეშე, მათ შორის ინფორმაცია წარსული მოვლენების, მიმდინარე პირობებისა და სამომავლო ეკონომიკური პირობების პროგნოზების შესახებ. ინფორმაცია, რომელიც ხელმისაწვდომია ფინანსური ანგარიშგების მომზადების მიზნებისათვის, მიიჩნევა, რომ **ხელმისაწვდომია მიზანშეუნონელი დანახარჯების ან ძალისხმევის გარეშე**.

დასკვნა:

ამორტიზებული ღირებულებით აღრიცხულ ფინანსურ აქტივებთან, განსაკუთრებით სავაჭრო მოთხოვნებთან, დაკავშირებული მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის დადგენა არ საჭიროებს დიდ შრომითი და დროითი დანახარჯების განევას. კომპანიებს, როგორც წესი, აქვთ ისტორიულად ჩამოყალიბებული ერთგვაროვანი და სტანდარტული ოპერაციები, რომელიც წარმოქმნის მეტ-ნაკლებად სტაბილურ კლიენტთა ბაზას. შედეგად, კომპანიებს არ გაუჭირდებათ კლიენტთა ბაზის ანალიზი და დეფოლტის ისტორიული განაკვეთის განსაზღვრა და მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის დადგენა.

რეალური ღირებულებით აღრიცხული ფინანსური აქტივების მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალის დადგენას ახლავს გარკვეული სირთულეები, რაც დაკავშირებულია ფინანსური აქტივების რეალური ღირებულების მოძიებასთან. ამდენად, საჭირო გახდება არამხოლოდ ფასს 9-ის, არამედ ფასს 13 „რეალური ღირებულების შეფასებით“ განსაზღვრული რეალური ღირებულების იერარქიის გამოყენებაც.

ლიტერატურა

1. ფასს 9 ფინანსური ინსტრუმენტები. თარგმანი. London. IASB. 2015. 146 გვ. www.saras.gov.ge
2. IFRS 9. Financial Instruments Understanding the basics. PWC. London. 2017. 41 p. <https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/ifrs/publications/ifrs-9/ifrs-9-understanding-the->
3. IFRS 9: Financial Instruments – high level summary. Deloitte. London. 2016. 18 p. <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ru/Documents/audit/ifrs-9-financial-instrume>
4. IFRS 9 – Financial Instruments – IAS Plus. London, 2018. 22 p. <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs/ifrs9>
5. IFRS in practice 2018. IFRS 9 Financial Instruments. BDO. London. 2018. 108 p. <https://www.bdo.global/getattachment/Services/Audit-Assurance/IFRS/IFRS-in-Practice/IFRS-9->
6. Bad debt provision under IFRS. "Silvia, IFRSbox". New York. 2019. 22 p. <https://www.ifrsbox.com/how-to-calculate-bad-debt-provision-under-ifrs-9/>

ISSUES OF ACCOUNTING FOR THE IMPAIRMENT OF FINANCIAL INSTRUMENTS

Kvatashidze Nadejda

*Associate Professor
Ivane Javakishvili Tbilisi State University*

Sabauri Levan

*Professor
Ivane Javakishvili Tbilisi State University, Georgia
Head of the Department of Accounting and Auditing*

Summary

Users of financial reporting information are interested in whether there is a risk of impairment of financial instruments – the likelihood of emerging a loss due to non-compliance with contractual obligations. To provide the users with a fair information on the financial instrument, IAS 9 „Financial Instruments” requires their testing on impairment . A purpose of impairment-related requirements is to recognize the expected credit loss for all financial instruments in the financial statements.

IAS 9 requires to measure an impairment of the financial instruments by the Expected Credit Loss (ECL) model – to recognize the financial assets by amount of the ECL. A purpose of this model is to provide users of financial reporting information with the relevant information on the volume, timing and future uncertainties of a reporting entity. Therefore, under this model, a company should not postpone the recognition of credit losses until there is objective evidence of impairment. Rather, this model requires the recognition of credit losses throughout the existence of a financial asset and the updating of expected losses at each reporting date in order to provide timely a relevant information to stakeholders.

Keywords: *Financial Instruments, Credit risk, Credit loss, Impairment model, Default rate.*